

Motion till riksdagen

1988/89:Fö502

av Anita Persson m.fl. (s)

Försörjningsberedskapen i Södermanlands län

Ett militärt anfall över Södermanlands län skulle innebära en försörjningskris, sannolikt inom två veckor, för befolkningen i länet. Södermanlands län är så gott som helt beroende av dagliga leveranser från Norrköping, Linköping, Örebro, Västerås, Södertälje och Stockholm.

Den viktigaste förutsättningen för befolkningens överlevnad i en försörjningskris är att man har mat, vatten och värme. Matförsörjningen i vårt län vilar på en mycket osäker grund. Trots att det finns en betydande jordbruksproduktion – så finns det nästan inga industrier för förädling av jordbruksprodukterna. En konsekvens av ett militärt anfall mot regionen blir sannolikt en försörjningskris med hänsyn till lagrens storlek i parti- och detaljhandelsleden.

Strukturförändringen i samhället, med koncentration av befolkning och verksamhet till vissa områden samt avfolkning och verksamhetsnedläggning i andra, ökar sårbarheten och känsligheten.

Datorberoendet, teknikutvecklingen och de tekniska systemens inbördes beroende har också medfört ökad sårbarhet och känslighet. Det moderna samhället har således fått en struktur där varje enskild enhet är av stor betydelse för helheten och där delfunktionerna är starkt beroende av varandra.

Dagligvaruhandeln är idag mer eller mindre beroende av fungerande datorer. Det gäller både på grossist- och detaljsidan. Störningar – även enstaka sådana – kan därför i flera avseenden få allvarliga konsekvenser för samhället.

Den strukturomvandling som skett i vårt län, främst under 1970-talet och början på 1980-talet, har satt sina tydliga spår. KF, ICA och Dagab har avvecklat sina stora distributionscentraler. Kvar av partihandeln finns endast Konservkompaniet AB i Nyköping och Dagab:s snabbgrossistlager i Eskilstuna, vilka är förhållandevis små enheter.

På industrisidan kan nämnas att Södermanlands län idag saknar t.ex. slakterier och bryggerier. Av kvarnar finns bara Strängnäs Valskvarn och några små bygdekvarnar kvar.

Inom mejeriområdet är utvecklingen också dystert. Arla har beslutat att lägga ned anläggningen i Eskilstuna från april 1989. Vidare har Arla föreslagit att anläggningen i Katrineholm ska avvecklas.

Anläggningen i Nyköping är föremål för översyn i Arlas strukturutredning om ost-tillverkning.

Konsekvenserna av de här strukturförändringarna har bl.a. blivit att

försörjningssäkerheten i länet har minskat genom att man blivit beroende av livsmedelsleveranser utifrån, även när det gäller baslivsmedel.

Mot. 1988/89
Fö502

Den hittillsvarande utvecklingen innebär att de sörmländska jordbruksprodukterna skickas som råvaror till andra delar av landet för förädling. Därefter återvänder de som konsumtionsfärdiga varor via distributionscentraler som också ligger utanför länet.

I 1987 års försvarsbeslut (FB 87) betonas att särskild uppmärksamhet skall ägnas förmågan att möta militära operationer riktade mot svenskt territorium i norra Norrland, östra Mellansverige, inklusive Gotland och de södra delarna av landet.

Rent allmänt bedöms kustregionen i Södermanlands län som ett riskområde. Kustområdet mellan Oxelösund/Nyköping och Bråviken är av särskild betydelse i detta sammanhang. Men det finns naturligtvis ett stort antal andra riskområden spridda över länets yta.

Det landområde som begränsas av linjen Mälaren-Hjälmaren-Vättern-Roxen-Glan-Bråviken bör betraktas i ett sammanhang. Området är relativt lätt att reglera av i de trånga sjöpassen.

I området bor cirka 400 000 personer, varav 250 000 i Södermanlands län. Befolkningssituationen i krig beror helt på omständigheterna. Till exempel om utrymning och inkvartering av civilbefolkningen sker samt i vilken omfattning militära förband grupperas i området.

Ovannämnda risker bör beaktas vid lokaliseringen av sådana försörjningsviktiga verksamheter som inte bara har lokal betydelse.

Hittills har livsmedelssektorn fått centralisera i förädlings- och distributionsnätet utan att tillräcklig hänsyn tagits till försörjningstryggheten i ett krigsläge. Ekonomiska skäl har fått styra men det är också dyrt och i många fall tekniskt komplicerat att vidtaga beredskapsåtgärder sedan systemen byggts ut. Genom att ta beredskapshänsyn redan på planeringsstadiet – innan investeringar beslutats och genomförts – går det att skapa en större säkerhet. Då vet man var och hur den rätta och billigaste beredskapen kan åstadkommas. Den extra kostnaden blir oftast betydligt mindre än om man skall rätta till svagheter i efterhand.

Hemställan

Med hänvisning till det ovan anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om krav på bättre beaktande av beredskapen i förädlings- och distributionsleden när det gäller försörjning med livsmedel.

Stockholm den 18 januari 1989

Anita Persson (s)

Olle Svensson (s)

Maj-Lis Lööv (s)

Marita Bengtsson (s)

Reynoldh Furustrand (s)